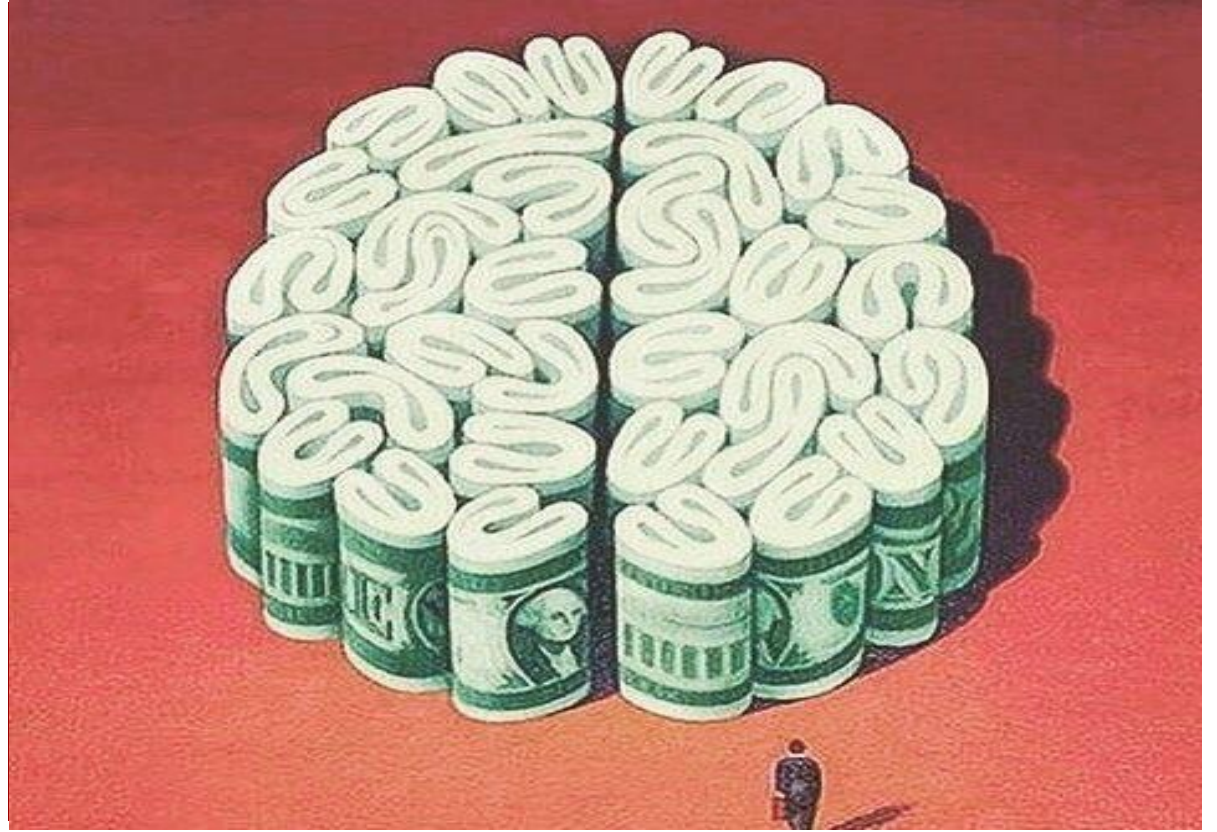


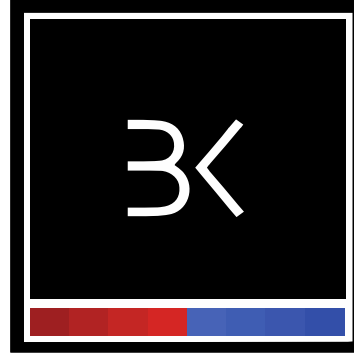
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ



HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

10 Aralık / 2021

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.



Kur Krizi Gölgesinde Bütçe

- ❑ Bu haftanın en önemli gündemi hiç kuşkusuz meclisteki bütçe görüşmeleri idi. Genellikle bütçe görüşmeleri Türkiye’de kırılğan ekonomik parametreler nedeni ile siyaset sahnesinin de bir tür performans alanı olagelmıştır.
- ❑ Bu defaki bütçe görüşmeleri ise kurdaki yüksek volatilitte ve TÜİK’in açıkladığı enflasyon verilerinin algısı nedeni ile de olsa biz vatandaşlar açısından son derece çirkin ve saldırgan bir koreografi ile sergilendiğinden belki de en kötü performansa sahne oldu...
- ❑ Öncelikle Türkiye halkının böyle bir siyasi performansı hak etmediği ve çocuklarımıza böylesine öfkeyle dolu bir hayat bırakmak istemediğimizi hatırlatmak isteriz.
- ❑ Günlerdir devam eden bütçe görüşmelerinde iktidar kanadı; enflasyonun nedeni olarak tedarik zincirindeki daralmanın küresel enflasyon yaratmasından kaynaklı olduğunu ifade ederek, bu sorunu asgari ücrette her kesimi tatmin edecek bir artış yaparak kompanse edeceklerini,
- ❑ İstihdamın alınan tedbirlerle pandemi öncesi seviyelere geldiğini ve
- ❑ Bütçe açığı hedeflerinin, OVP de açıklanan ve dünya ortalamalarının altında bir seviyede olduğunu savunurken;

Kur Krizi Gölgesinde Bütçe

- ❑ Muhalefet kanadından ise artan kur seviyesi ile bütçenin erimesi ve yanlış makro iktisadi politikalar ile bankacılık kesimi başta olmak üzere geniş halk kitlesinin zarara uğradığı yönünde tespitler yapıldı...
- ❑ Konunun bütçe olması nedeni ile ortaya çıkan en önemli sorun kur tahminleri ile beklentilerin yani realitenin ayrışması olarak görülebilir.
- ❑ Ayrıca TÜİK ve TCMB gibi kamu kurumlarının siyasi malzeme olarak kullanılması ile özellikle bu kurumlara olan güvenin kamuoyu nezdinde sarsılması ile ekonomideki belirsizlik ve psikolojik algı da derinleşmekte...
- ❑ Döviz mevduatlarının toplam mevduatlar içindeki payının % 62,2 ile rekor seviyeye yükselmesinde ekonomiye ve bu tarz kurumlara olan güven eksikliğinin önemli bir payı olduğunu davranışsal ekonomi ile açıklayabiliriz.
- ❑ Son olarak 2001 yılı Ekim ayında döviz mevduatlarının payı %61,5 seviyesini görmüştü.



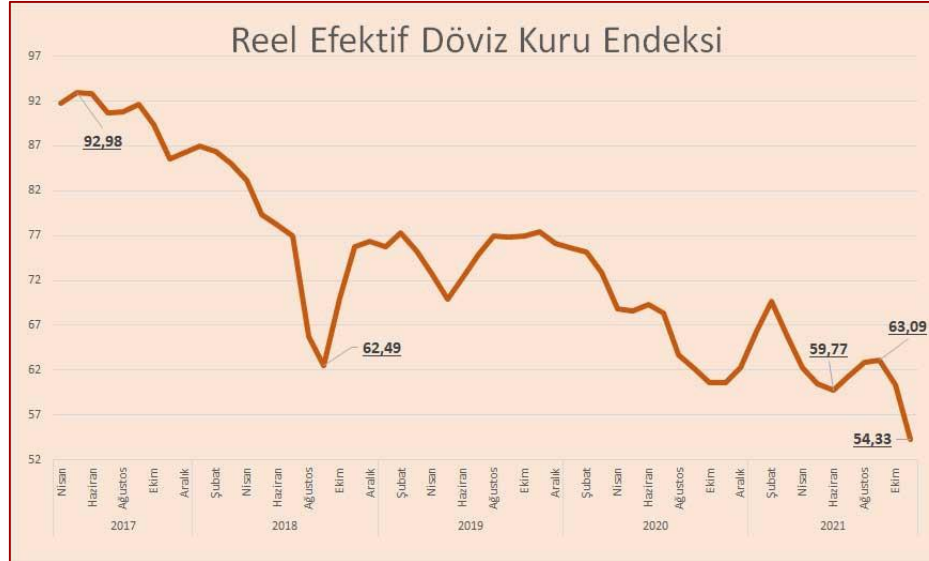
Döviz Merkez Bankası Müdahalesi Sürüyor..



- ❑ Son 10 gündür TCMB'nin , kura 13,80 - 13,90 aralığında müdahale ettiğini görmekteyiz. Haftanın son gününde 3. müdahalesini yapmış oldu.
- ❑ Müdahaleler göreceli olarak sınırlı adet short sözleşmeler halinde ve özellikle reeskont kredilerinin bu harekette kullanıldığını görmekteyiz.
- ❑ Kurun seviyesinden ziyade piyasadaki oynaklığın azaltılması hedefleniyor ancak son 10 gündür halen kurdaki volatilitenin çok yüksek olduğunu görmekteyiz.
- ❑ Bu durum da hem para piyasası hem de reel sektörde fiyatlamanın yapılmasını zorlaştırmakta...
- ❑ Bu müdahalelerin önümüzdeki hafta PPK toplantısında yine bir faiz indirimi yapılacağı yönündeki beklentiyi arttırdığı görüşünderiz...

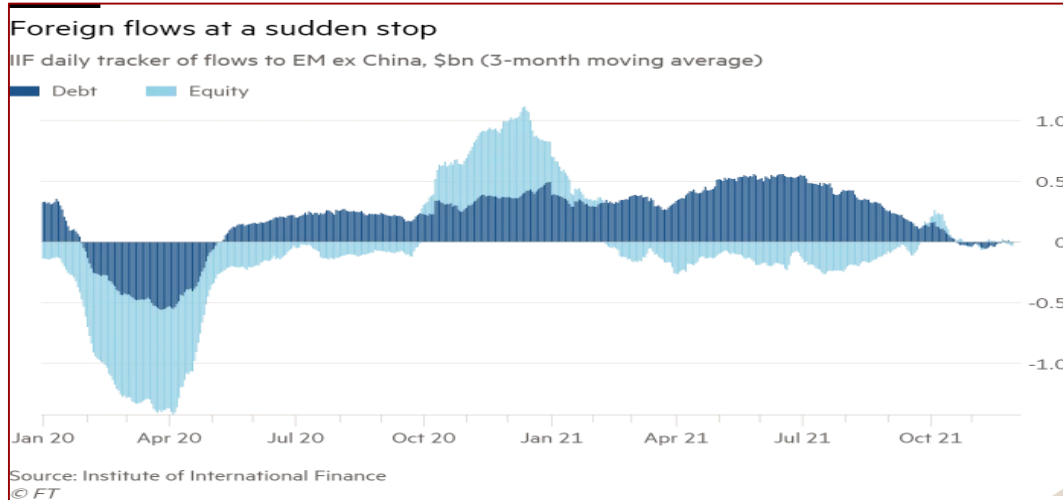
TL'nin Reel Değerinde Tarihi Düşüş!

- ❑ TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru endeksi (REK) Kasım ayında da düşüşünü sürdürdü ve 54,33 ile kayıtların başladığı 1994 yılından bu yana en düşük değere geriledi.
- ❑ Reel efektif kur bir önceki dip seviyelerini Haziran ayında gördükten sonra Temmuz, Ağustos ve Eylülde sınırlı yükseldikten sonra yeniden düşüşe geçmişti.
- ❑ Reel efektif döviz kuru endeksleri Türkiye'nin fiyat düzeyinin dış ticaret yaptığı ülkelerin fiyat düzeylerine oranının ağırlıklı geometrik ortalaması alınarak hesaplanıyor.



ABD'de Enflasyon, 39 Yılın Zirvesinde

- ❑ ABD'de Kasım ayına ilişkin enflasyon verileri açıklandı. Buna göre yıllık enflasyon yüzde 6,8 oldu. Bu rakam 1982 yılından bu yana en yüksek enflasyon rakamı olarak kaydedildi.
- ❑ Gelen bu veri ve enflasyon verisi açıklanmadan önce Fed'in «Beklentimizi güncelliyoruz ve Federal Açık Piyasa Komitesi'nin faizleri, bir önceki tahminimizden iki çeyrek öne çekerek, Eylül 2022'de artırmaya başlayacağını öngörüyoruz» şeklindeki açıklaması ile varlık alımı yavaşlatmayı hızlandırarak, haziran yerine mart ayında sonlandırması yüksek olasılık dahiline girmiş oluyor.
- ❑ Doların endeksindeki yükselişler ise özellikle 2020'de yüksek sıcak para çeken Çin hariç gelişen ülkeleri olumsuz yönde etkilemeye devam ediyor.



Stokçulara Ceza!

- ❑ Son dönemlerde özellikle gıda fiyatlarında yaşanan artış birlikte stokçuluk tartışmaları yeniden gündeme geldi.
- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın stokçuluk yapanlara yönelik cezai yaptırımları artırma çıkışı yeni yasal düzenlemeyi gündeme getirdi.
- ❑ Yürürlükteki mevzuatta, stokçuluğa ilişkin doğrudan bir tanımlama bulunmuyor. Bu konu, Türk Ceza Kanunu ve Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun olmak üzere iki düzenlemede geçiyor.
- ❑ Pandeminin ilk dönemlerinde 6585 sayılı Perakende Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'a eklenen bir maddede "tüketicinin mallara ulaşmasını engelleyici faaliyette bulunulamaz" ifadesi yer alıyor.
- ❑ Haftanın son gününde ise Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'nun , İzmir'de bir otomotiv bayisine stokçuluk yaptığı gerekçesiyle ceza üst sınırı olan 545 bin 550 lira idari para cezası verdiği haberini aldık.
- ❑ Ticaret Bakanlığında yapılan açıklamada, tüm sektörlerde tüketicilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için zorunlu olan mal ve hizmetlerde yapılan haksız fiyat artışları ile tüketicilerin mallara ulaşmasının engellenmesine sebep olan stokçuluk faaliyetlerine yönelik suiistimallerin yakından takip edildiği aktarıldı.
- ❑ Ayrıca son gelişme olarak, stokçulara 2 milyon TL tutarında cezanın kanun teklifi ile meclise sunulacağı bilgisi alındı.

Yeniden Değerleme Oranı, MTV & TÜİK

- ❑ Yükselen ve de ziyadesi ile hissedilen enflasyon konusunda belki de en çok ateş alanında olan kurum TÜİK'dir.
- ❑ Geçen hafta ana muhalefet parti liderinin TÜİK'e alınmaması ile başlayan tartışma; aslında 36,2 olarak belirlenen yeniden değerlendirme oranının, manşet enflasyonun üzerinde olması nedeni ile son birkaç haftadır devam etmekte idi.
- ❑ Oysa yeniden değerlendirme oranı da TÜİK tarafından açıklanmakta ve hesaplanmasında manşet enflasyonda kullanılan tüketici enflasyonu yerine üretici enflasyonun (ÜFE) ortalama değerini baz almaktadır.
- ❑ Ayrıca bu belirlenen oranın da belli bir limit dahilinde indirilmesi cumhurbaşkanının yetkisindedir.
- ❑ Bu durum gereğince motorlu taşıtlar vergisinde (MTV) 2022 yılında uygulanacak yeniden değerlendirme oranı % 25 olarak yeniden belirlenmiştir.
- ❑ Otomotiv sektörü yaşadığı çip krizi, yüksek ÖTV oranları ve kur riski ile mevcut şartlarda hem arz hem de talep yönlü sıkıntılar yaşamaktadır.
- ❑ Dolaylı vergi ve yüksek ara malı tedariki nedeni ile darboğazda olan diğer sektörler ise dayanıklı tüketim ve cep telefonu olarak sayılabilir...

ABD Dışındaki Büyükler Liginde Durgunluk Riski!



- ❑ İngiltere’de büyüme hammadde sıkıntılarının imalat sanayide ivme kaybına neden olmasıyla tahminlerin altında kalarak, ekimde %0,1 olarak gerçekleşti.
- ❑ Piyasalarda tüketici harcamalarına darbe vuracağı gerekçesiyle İngiltere Merkez Bankası’ndan faiz artışı beklentisi Şubat ayına ötelenmişti.
- ❑ AMB da faiz artışı olasılığını gelecek birkaç yıl için ötelemişti.
- ❑ Sadece bu iki veri bile aslında iç talebi görece güçlü olan ABD dışındaki gelişmiş ülkelerde daralma riskinin enflasyon riskinin ötesine geçmiş olduğu izlenimini yaratmakta.
- ❑ Bu görüşe bir paralellik de 2008 deki küresel krizden sonra Lehman Brothers’ı satın alan Nomura’dan geldi;
- ❑ Nomura, küresel ekonominin 2022 yılının sonlarına dek karşı karşıya kaldığı daha büyük riskin, maliyet kaynaklı fiyat baskılarının halen zayıf olan iç talebi olumsuz etkilemesi ve daha sıkı maliye ve para politikalarının bir engel haline gelmesi ile birlikte, stagflasyon değil durgunluk olduğunu kaydetti.

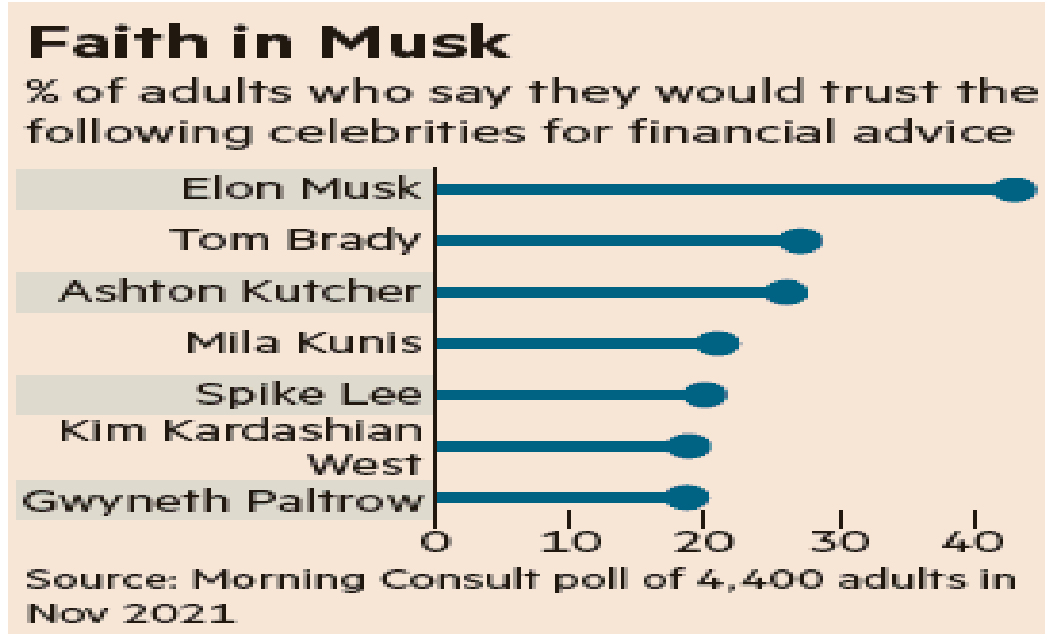
Kriptopara Gelişmeleri

- ❑ Kripto para piyasası genelinde dünkü sert düşüş sonrası toparlanma çabaları devam ediyor.
- ❑ Biri IMF, diğeri Hindistan olmak üzere iki yerden düzenlemeler ile ilgili gelişmelere angaje olmuş durumdaki piyasa hacmi haftanın son iş gününde 2,28 Trilyon\$.
- ❑ Özellikle Bitcoin'in diğer yatırım araçları ile korelasyonuna bakıldığında en yakın hatta senkronize ilişkinin S&P 500 ile olduğu görülmekte.
- ❑ FT'den Ethan Wu'nun makalesinde Bitcoin ve S&P 500'ün 60 gün vadeli hareketli ortalamasına göre ilişkisi gösterilmiş:



Kriptopara Gelişmeleri

- ❑ Piyasa yorumcularının kısa vadede boğa, uzun dönemde ise ayı piyasası beklediği kriptolarda düzenlemelerden sonra ikincil önemli parametre sosyal medyadan Elon Musk'tan geliyor.
- ❑ Şu günlerde Tesla hisselerini satmakla meşgul olan Musk'a güven ise FT'nin yapmış olduğu bir ankete göre en yüksek düzeyde😊



İşgücü İstatistikleri, Ekim 2021

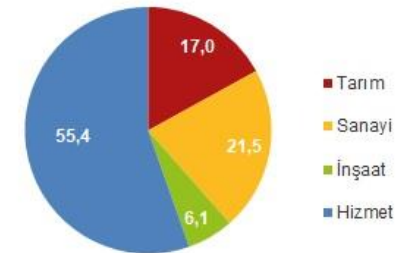
- ❑ Türkiye genelinde ekim ayında mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı yüzde 11,2 olarak açıklandı. Genç nüfusta işsizlik oranı ise bir önceki aya göre 0,8 puan azalarak yüzde 20,1 seviyesine geriledi.
- ❑ Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2021 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre 1 puan artarak yüzde 22,8 oldu.
- ❑ Ekim ayında istihdam edilenlerin sayısı bir önceki aya göre tarım sektöründe 33 bin kişi, hizmet sektöründe 211 bin kişi artarken sanayi sektöründe 58 bin kişi, inşaat sektöründe 4 bin kişi azaldı. İstihdam edilenlerin %17,0'ı tarım, %21,5'i sanayi, %6,1'i inşaat, %55,4'ü ise hizmet sektöründe yer aldı.

İstihdamın sektörel dağılımı, 15+ yaş, (Bin kişi), Ekim 2021

	Ekim 2021			Bir önceki aya göre fark			Bir önceki yılın aynı ayına göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Toplam	29 581	20 230	9 350	180	40	139	2 561	1 540	1 019
Tarım	5 021	2 884	2 136	33	3	29	203	14	188
Sanayi	6 361	4 777	1 583	-58	-87	27	846	590	255
İnşaat	1 809	1 713	96	-4	-2	-2	198	167	30
Hizmet	16 391	10 856	5 535	211	127	84	1 315	769	546

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

İstihdamın sektörel dağılımı (%), Ekim 2021



Dış Ticaret Endeksleri, Ekim 2021

- ❑ *İhracat birim değer endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %12,0 arttı.* Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %8,1, ham maddelerde (yakıt hariç) %19,6, yakıtlarda %100,3 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %10,1 arttı.
- ❑ *İthalat birim değer endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %39,0 arttı.* Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %23,1, ham maddelerde (yakıt hariç) %53,9, yakıtlarda %184,0 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %18,7 arttı.
- ❑ *İhracat miktar endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %7,3 arttı.* Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %8,8, ham maddelerde (yakıt hariç) %10,1 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %8,6 artarken, yakıtlarda %8,8 azaldı.
- ❑ *İthalat miktar endeksi Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %18,8 azaldı.* Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre, gıda, içecek ve tütünde %6,9 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) %17,5, yakıtlarda %8,7 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %14,4 azaldı.

İnşaat Maliyet Endeksi, Ekim 2021

- İnşaat maliyet endeksi, 2021 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %4,75, bir önceki yılın aynı ayına göre %41,93 arttı. Bir önceki aya göre malzeme endeksi %6,15, işçilik endeksi %1,06 arttı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi %50,47, işçilik endeksi %22,62 arttı.
- Bina inşaatı maliyet endeksi, bir önceki aya göre %4,37, bir önceki yılın aynı ayına göre %42,13 arttı. Bir önceki aya göre malzeme endeksi %5,69, işçilik endeksi %0,98 arttı. Ayrıca bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi %50,98, işçilik endeksi %22,64 arttı.

